

ODMIENIENIE (35) *sb n*

-mie- (31), -mię- (4); -nie- (34), -nię- (1).

o oraz pierwsze e jasne; -nie- (8), -nié- (1); -nie- : -nié- *SarnStat* (4:1); -e z tekstów nie oznaczających é oraz -é lub oznaczających niekonsekwentnie.

sg *N* odmienieni(e) (12). ◇ *G* odmienienia (6); -ã (5), -(a) (1). ◇ *D* odmienieniu (3). ◇ *A* odmienieni(e) (5). ◇ *I* odmienieni(e)m (2). ◇ *L* odmienieniu (7).

Sł stp w innym znaczeniu, Cn, Linde brak.

I. Rzeczownik od „odmienić” i (lub) „odmienić się” (27) :

1. *Uczynienie a. stanie się innym, przekształcenie, przeinaczenie; mutatio Mącz, PolAnt; transfiguratio Mącz* (19) : Y obaczył to był Pan z dawná/ iż tá trudność zakonu onego narodowi lydzkiemu [!] nieznośna byłá/ obiecał to przez Proroki ná wielu mieyścach łáłkáwiewy odmienić. [...] Iáko y Izáiafz Prorok nadobnie o tym odmienieniu piŕze *RejPos* 32v; *SkarŻyw* 131.

odmienie czego (10): Z ktorich [rzeczy pływających w urynie] pewniey podczafz mozeŕz poznacz niemoc wczłowiece: [...] a nizli z barwy iey [uryny] czirwoney bialey /czarney/ y inŕzych/ a tho dla łącznego odmienienia barw/ ale ty rzeczy ktore fá w vrinie: nieodmieniaią fie *FalZioł* V 6v; Iakoż tho widamy iż thez ludzie chocia z ciepłych krain przichodzą do zimnych, gdy fie iuż tham przyłożą powiethru czudzemu tedy thak dobrze piją y iedzą iako y oni czo fie tam zrodzili, to wŕzitko czyni odmienienie ich ŕkładnoŕci dla inŕzego powietrza. *GlabGad* G3v; *KromRozm II* e2v; *KrowObr* 151v; *BibRadz* I 426b marg; *Mącz* 63c, 219b; *RejPos* 32v; *SkarŻyw* 312. Cf *Wyrażenie*.

odmienie czego [= przez co] (1): [Kardynał Kampejus mówił] dzywuiąc fie takim mężom zácny m cierpieć miedzy sobą takie odmyenności w náuce Piłmá Swyętego [...]. Kłiążętá dáli odpowiedź co ma być ŕzkodliwego co ma przynieŕć tho odmienienie náuki Luterowey/ rozumiemy dobrze *BielKron* 200.

W połączeniach szeregowych (2): [Św. Paweł Efezejczykow] ku vgodźye/ odmyenyenyu żywotá/ ŕkromnoŕci/ itátecznoŕci/ záchowányu powinowátftwá káždego/ itałości/ y czuynoŕci pobudza. *KromRozm II* e2v; Iako w káždych ile ich kolwiek wyŕzło y wychodzi Kłięgach z Drukárni/ omyłki fie w Literach/ y w ŕyllábach álbo ich przeniefieniu/ odmienieniu/ opuŕzczeniu/ zopákowányu/ álbo vmnieyŕzeniu/ tráfiáią Czytelniku mili *StryjKron* 792.

Wyrażenie: »[czego] w lepsze odmienie« (1): Niechay będzie ŕerce moie nowe/ z ŕtrony ŕpraw moich w lepŕze odmienienia *LatHar* 231.

Szeregi: »odmienie i odnowienie« (1): iż prawdźiwa pokutá ieft odmieniem y odnowieniem żywotá. *BibRadz* I 426b marg.

»odmienie i sprzewracanie« (1): Tu ŕlyŕzyŕz iáwne odmienie y ŕprzewracanie ŕlow Duchá Swiętego? *KrowObr* 151v.

W przeni (1) :

Wyrażenie: »odmienie ŕerc« (1): iáko wiele mogą ná odmienie y wzruŕzenie ŕerc ludzkich ŕłowá Boże *SkarŻyw* 312.

a. Przeobrażenie, przeistoczenie (5) :

odmianienie czego pod czym (1): (marg) O prawdziwym ciele Bożym w Sakramencie. Odmianienie istności chleba/ pod ołowami ktore zołtają. (-) Nád wżyciek rozum świeckiej Philozophiej/ odmiania fię istność chlebowa/ w istność infzją *SkarŻyw* 337.

odmianienie czego w co (3): Leop Am 8 arg; ktore przemianienie Kościoł Powżeczny Tránffubstanciacyą (to ielt odmianieniem iedney istności w drugą) bárzo przyftoynie zowie *WujJud* 263v; *SkarKaz* 243b.

odmianienie czyje (1): po wżytkie dni wieku mego czekác będę/ aż przyidzie odmianienie moie [z martwego w żywego]. *BudBib Iob* 14/14.

[Wyrażenie: »ostatnie odmianienie« [czyje]: = koniec świata: nie blišku być oštathnie odmianienie [!] wżego narodu ludzkiego. *FlinsCunDzień* C8v.]

2. Zastąpienie kimś lub czymś innym; mutatio Modrz; immutatio JanStat (8) : iákos Bogá porzućilá/ á dyablás fię chwyćilá? O wielce nędzne odmianienie *LatHar* 150.

Wyrażenia: [»odmianienie jednego po drugim«: iŹby byli prorocy [...] nauczylí/ o wftápowaniu a odmynieniu [!] iednego po drugim kroleŹtw na tym Źwiećie [!] *BrentTrepCat* 110v.]

»odmianienie religij« (1): PolŹkiej po odmieⁿieniu religiej/ iáká odmianá *PowodPr* 5 marg.

a. Użycie innej formy [czego] (3) : PráwieŹmy ftrácili vżywanie tego słowá TY. Mowiac do iednego/ ták trzeba rzec [!] ftołowác/ iákoby fię do wiela mowilo. Drudzy nieprzeŹstawiają ná odmianieniu liczby/ iellibyŹ ołoby nieodmianil. *ModrzBaz* 59v; w których [ziemiach] pozwy dla odmianienia litery álbo Źłowá [ob immutatam literam vel dictionem JanStat 528] [...] zwykły bydź pŹowáné *SarnStat* 752 [idem] 824.

b. Nastąpienie po kimś na jakieś stanowisko (3) :

odmianienie kogo (2): do ktorego [cesarza] Kfiążęthá LuterŹkie poŹlali poŹty Źwoie Źthymi Artykuły/ iellí im przyrzeczenie vczyni przeŹpieczné/ iellí teŹ łáwicá Źadowna będzie opráwioná przez odmianienie pierwŹzych/ [...] tedy niebędzim Źie wymáwiác ŹpoŹlug/ y potrzeb rzeczy poŹpolitey *BielKron* 221; *SarnStat* 1118.

odmianienie czyje (1): áby StároŹtowie Wielkiéy PolŹki główni/ bądź po Źmierći/ bądź po odmianieniu Źwym/ księgi vrzędu Źwego [...] wedle vftáwy Źtáréy ná RatuŹzu PoznánŹkim w zámknieniu połozyli *SarnStat* 541.

II. Rzeczownik od „odmianić” (6) :

1. Oddzielenie, odróżnienie [kogo, czego] (2) : Stádu piątno/ bydłu znák/ owcom tákże: dla odmianienia Źkor/ gdy zdechnie. *GostGosp* 106.

odmianienie od kogo (1): thám że [...] będzie odmianienie Źpráwiedliwych od nie Źpráwiedliwych/ nieŹpráwiedliwi wieczná Źmierćią pomrá. Spráwiedliwi będá żyć w vwielbionych cielech *BielKron* 467v.

2. Odwołanie; retractatio Mącz; abrogatio Calep (4) : Retractatio, Odmianienie/ odwołanie *Mącz* 462b; *Calep* 7b.

odmianienie czego (2): A gdy będzie vchwaloné ruŹzenie poŹpolité/ ku odmianieniu iego [ad illam immutandam JanStat 692]/ Séymy niemáią bydź Źkłádáné *SarnStat* 123 [idem] 299.

III. Rzecz przeobrażona [w co] (1) :

Szereg: »przetwora a odmienienie« (1): tedy fałz á nieprawdę ci powiedáią/ ktorzy mowią/ że iuż oná fwiátość/ nie ielt chleb áni wino/ iedno przetworá iákaś/ á odmienienie w ciáło. *RejPosWiecz*³ 96v.

******* *Bez wystarczającego kontekstu (1) : Permutatio, Odmienienie. Mącz 239c.*

Synonimy: I.1.a. transsubstancjacja; II.2. oddalenie, odłożenie, odwołanie.

Cf **ODMIANA, ODMIENIĆ, ODMIENIĆ SIĘ, ODMIENNOŚĆ**

MP